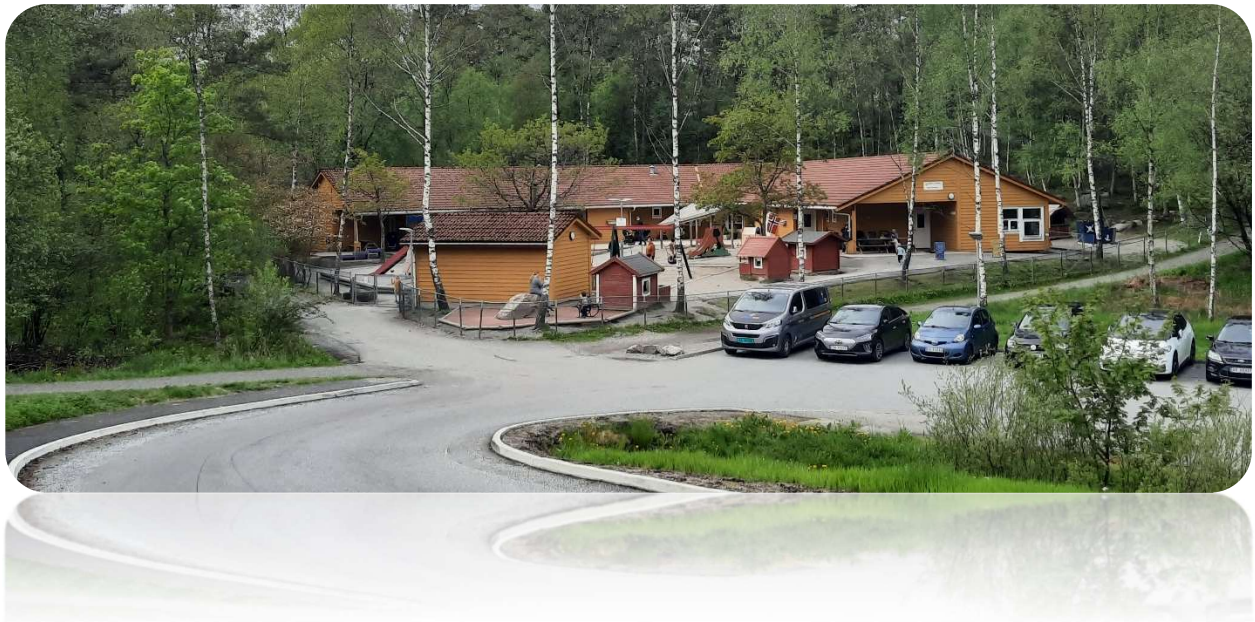

BERGEN
KOMMUNE

ÅRSPLAN 2023 – 2024

Brinken barnehage

Forord

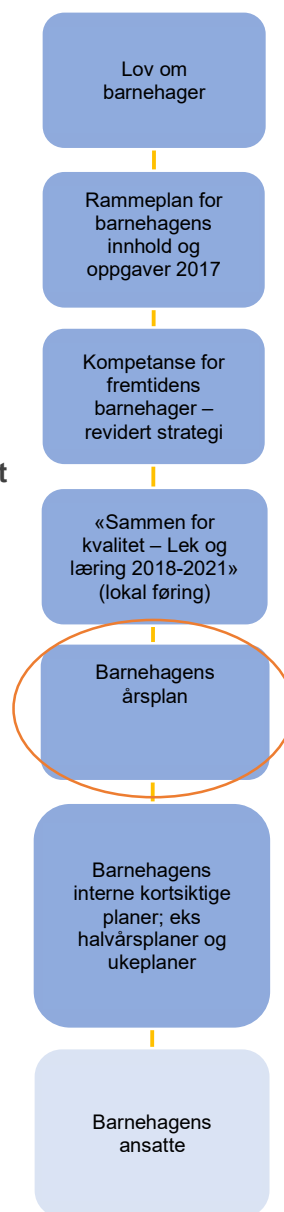
Barnehagene i Bergen kommune utarbeider sine årsplaner i samsvar med kravene til årsplan slik de er beskrevet i barnehageloven og forskrifter. Ny rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver trådte i kraft fra 1. august 2017 og er en forskrift til barnehageloven.

Kvalitetsutviklingsplanen for kommunale barnehager 2018-2021 (23) «Sammen for kvalitet – lek og læring» beskriver eiers lokale tilpasninger til rammeplanen og prioriteringer for gjeldende periode. Hovedsatsningsområdet i kvalitetsutviklingsplanen er «Grunnlag for livslang læring i det 21. århundre». Planhierarkiet er synliggjort i modellen.

Årsplanverket til de kommunale barnehagene i Bergen kommune er delt i to:

- **Del en** beskriver mål og aktiviteter for årets satsinger og gir informasjon om hvordan disse følges opp, dokumenteres og vurderes. Årsplanen del en har et tidsperspektiv på 1 år og følger barnehageåret.
- **Del to** beskriver barnehagens satsninger og arbeid på et mer grunnleggende og generelt nivå. Årsplanens del to inneholder informasjon om hvordan barnehagen vil arbeide med danning gjennom omsorg, lek og læring for å fremme barns allsidige utvikling i samarbeid og forståelse med barns hjem. Videre redegjør barnehagen for hvordan det arbeides med progresjon i barnas pedagogiske tilbud gjennom hele barnehageløpet.

Som barnehageeier er vi ansvarlig for at barn i våre barnehager får en god start på et livslangt læringsløp. Godt planleggingsarbeid gjennom felles planmaler er utgangspunkt for utnyttelse av kollektiv kapasitet. Årsplanen utarbeides i samarbeid mellom barnehagens ansatte, barn og foreldre og danner grunnlag for pedagogisk innhold, aktiviteter og samhandling gjennom året. Årsplanen er et arbeidsredskap for personalet og dokumenterer barnehagens valg og begrunnelser. Årsplanen gir informasjon om barnehagens pedagogiske arbeid til myndighetsnivåene, barnehagens samarbeidspartnere og andre interesserte.

BERGEN KOMMUNE

Etat for barnehage

Innhold

Visjon og mål	5
Visjon – En mangfoldig barnehage av høy kvalitet for alle barn	5
Verdier	5
Mål	5
DEL 1 Barnehagens individuelle del	6
1.0 Barnehagens innledning	6
1.1 Struktur og organisering	6
1.2 Metodevalg	7
1.3 Kjerneverdier	7
1.3.1 Ser barnet	7
1.3.2 Varme	8
1.3.3 Inkluderende	9
2.0 Livsmestring for det 21. århundre	10
– medvirkende barn i lek og læring	10
2.1 Tilknytning	11
2.2 Lek	12
2.3 Læring	12
2.4 Barns medvirkning	12
2.5 Vennskap og felleskap	13
2.6 Mangfold	13
3.0 Barnehagens tema/prosjekt	14
3.1 Fagområder	14
3.1.1 Språk som basiskompetanse	14
3.1.2 Matematisk kompetanse	14
3.2 Digitale verktøy	15
4.0 Barnehagen som lærende organisasjon	16
4.1 Barnehagens utviklingsarbeid	16
Del 2 FELLEES DEL	18
I. Barnesyn og læringssyn	18
II. Pedagogisk relasjonskompetanse	18
III. Danning gjennom omsorg, lek og læring	19
IV. Progresjon i barnehagens pedagogiske innhold	20
V. Overganger	21

a.	Tilvenning i barnehagen	21
b.	Overganger og sammenheng innad i barnehagen	21
c.	Samarbeid og sammenheng med skolen	21
VI.	Foreldremedvirkning	22
XVI.	Bærekraftig utvikling	22
XVII.	Skyfritt – plan for inkluderende oppvekstmiljø	23
XVIII.	Barns seksuelle helse.....	25

Visjon og mål

Visjon – En mangfoldig barnehage av høy kvalitet for alle barn

I en mangfoldig barnehage av høy kvalitet skal barn få utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. Barna skal utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter med utgangspunkt i egne forutsetninger og interesser.

Verdier

Det er utviklet et verdigrunnlag som skal sikre det enkelte barn trygghet, læring og utvikling i hverdagen. Verdigrunnlaget består av *varme, ser barnet og inkluderende*. Verdiene gir retning for det pedagogiske arbeidet og samhandlingen med barn og foresatte. Barnehagene beskriver i kapittel 1 hva de legger i disse verdiene.

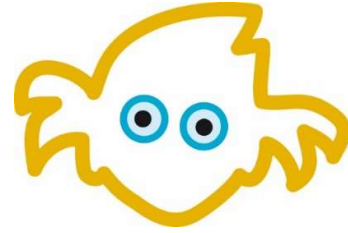
Mål

Bergen kommune ønsker som eier å gi retning for de kommunale barnehagene gjennom målsettingen:

Livsmestring for det 21. århundre – medvirkende barn i lek og læring

Grunnlaget for trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd legges i tidlig barndom og barnehagen har en sentral plass i dette. Livsmestring handler også om å møte motstand, håndtere utfordringer og være utholdende. Våre barnehager skal kjennetegnes ved at barnet:

- Opplever vennskap og fellesskap
- Erfarer trygghet og tilknytning til personalet
- Opplever spenning og glede i variert lek
- Er aktivt og medskapende i lek og læring
- Bruker sin kreativitet og søker utfordringer i lek og læring
- Bli møtt på sine uttrykk, sin undring og utforskertrang
- Opplever en barndom preget av mangfold, likeverd og respekt
- Utvikler sin språkkompetanse og sin matematiske kompetanse

DEL 1 Barnehagens individuelle del

1.0 Barnehagens innledning

Brinken barnehage er en kommunal barnehage med 4 avdelinger og 60 barn i alderen 0 - 6 år. Barnehagen ligger sentralt på Varden i Fyllingsdalen og har et variert og allsidig uteområde med mye natur og stor lekeplass.

Barnehagens åpningstid er 7.30 – 16.30.

Barnehagen er åpen hele året med unntak av uke 28 og 29 i juli, røde fridager og 5 planleggingsdager. Onsdag før påske er barnehagen åpen 7.30 – 12.00

Planleggingsdager 2023/24: Mandag 11.9, fredag 13.10, fredag 03.11, fredag 26.1.24, fredag 10.5.

1.1 Struktur og organisering

Vi har «søskengrupper» på alle avdelinger. Barna er på den samme avdelingen fra de begynner til de slutter i barnehagen. Barn, foreldre og personalet får stabilitet og anledning til å utvikle gode relasjoner og samarbeid. Barn profiterer på å være sammen med barn i ulik alder både i forhold til sosial kompetanse, fellesskap, lek og læring. Det gir rom for utøvelse av empati og omsorg der store barn er gode forbilder og rollemodeller for de minste. De minste vil alltid ha større barn å strekke seg etter, noe som skaper tidlig mestring på mange områder.

Søskengrupper gir stabilitet og mulighet for å utvikle vennskap for det enkelte barn og hele barnegruppen. Det er også en trygghet i det å kunne ha søsken på avdelingen.

For å ivareta progresjon og variasjon legger alle avdelingene til rette for leke- og temagrupper på tvers av avdelinger. Barna går mellom avdelingene og velger ofte å leke eller spise på andre avdelinger.

Barnehagen har en stabil og faglig sterk personalgruppe som jobber kontinuerlig med å utvikle egen kompetanse, fellesskap og inkludering.

Avdelingspersonalet består av 6 barnehagelærere, hvorav 4 er pedagogiske ledere på avdelingene. De øvrige ansatte er barne- og ungdomsarbeidere med fagbrev. Barnehagen følger gjeldende pedagog- og bemanningsnorm.

1.2 Metodevalg

Brinken barnehage jobber aktivt med å støtte barna i å skape gode relasjoner, dvs å skape godt samspill for å styrke lek og læring hos barna. Vi vil stimulere barns nysgjerrighet og kreativitet med utgangspunkt i barnas medvirkning og i nær forståelse og samarbeid med barnas hjem.

For å skape en god kvalitet på den pedagogiske relasjonskompetansen må de ansatte være bevisst på sine holdninger, verdier, barnesyn og læringssyn. Denne kvaliteten virkeliggjøres gjennom personalets handlinger i møte med barna. Derfor bruker vi møtetid, planleggingsdager og personalmøter til å jobbe med vår refleksjonsevne og fagpersonlige kompetanse.

Barnas iboende utforskertrang skal møte gode, støttende voksne som er innstilt på å være med dem på undringen, bidra til å drive den videre og være trygge bidragsytere i barnas meningsskaping gjennom utforsking. Trygghet i relasjoner er derfor noe som står sterkt i Brinken barnehage.

Rammeplanen gir føringer for de kompetanse- og fagområdene som barna skal få erfaringer med i barnehagen. Fagområdene skal gli inn som en helhet i barnehagehverdagen. Barn lærer og utvikler seg hele tiden, i lek og sosialt samspill, i tilrettelagte aktiviteter og i spontane situasjoner. Barn lærer ved å medvirke i et sosialt fellesskap og i en kulturell sammenheng. De lærer gjennom egne opplevelser, erfaringer, gjentagelser og bearbeiding av inntrykk.

I Brinken barnehage skal barna møte voksne som er bevisst sitt ansvar som rollemodeller for barna.

1.3 Kjerneverdier

«Verdiene gir retning for det pedagogiske arbeidet og samhandlingen med barn og foresatte.» For oss betyr dette;

1.3.1 Ser barnet

«Vi ser det enkelte barns egenverdi. Barnet gis gode betingelser for læring og utvikling basert på vår anerkjennende væremåte.»

- Øyekontakt og nærkontakt.
- Observasjon og å tolke barnas kroppsspråk
- Aksept for at barn skal «være den de er»
- Alle barn er viktig for fellesskapet
- Gripe barnets undring og interesser i lek og læring. Følge barnets aktivitet og handling.

- Hjelpe barn til å kontrollere seg selv ved å sette positive grenser.

1.3.2 Varme

«Vi gir barnet omsorg og trygghet. I møte med barn skal vår hjertevarme gi næring og vekstmulighet.»

- Positiv berøring.
- Smile og le sammen.
- Bekrefte og benevne barns følelser.
- Samtale med gjensidig utveksling av tanker og språk.
- Forebygge utestenging, mobbing og misbruk.
- Gi ros og anerkjennelse.
- Vise entusiasme og engasjement for felles opplevelser.
- Skape en god og trygg hverdag for barnet gjennom god tilvenning og det å ta i mot barnet på en god måte hver dag.

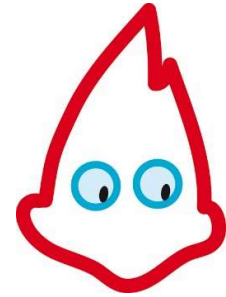

1.3.3 Inkluderende

«Vi skaper gode relasjoner, der alle barn blir sett og bekreftet. Det enkelte barn skal oppleve gleden av å tilhøre små og store fellesskap.»

- Skape felles fokus.
- Være gode rollemodeller for inkludering.
- Stimulere mangfold.
- Gi mening til barns opplevelser.
- Lage og fortelle historier om felles opplevelser.
- Belyse, gi forklaringer, spørre og finne årsak til barns undring.
- Legge til rette for barns medvirkning i hele barnehagens liv.

2.0 Livsmestring for det 21. århundre

– medvirkende barn i lek og læring

Brinken barnehage skal være et trygt og utfordrende sted å leke og lære der barna kan prøve ut ulike sider ved samspill, fellesskap og vennskap. Vi skal gi barnet grunnlag for livsmestring gjennom å jobbe med verdier og gjennom å anerkjenne barnets følelser. Personalet skal gjøre barna trygge på seg selv, hjelpe dem til å takle motgang og bidra til å bygge godt selvbilde for barna. Barn skal oppleve mestringsfølelse gjennom å bli sett og anerkjent for det de gjør. De skal oppleve forståelse og støtte i vanskelige og konfliktfylte situasjoner. I trygge omgivelser skal de lære å takle både det å mestre og det at ting av og til kan være utfordrende.

Vi voksne har en plikt å avdekke, forebygge og håndtere mobbing og krenkelser. Målet med Bergen kommunes plan «Skyfritt – inkluderende oppvekstmiljø for barn og unge i Bergen» er at barnehager, skoler og fritidsarenaer skal være inkluderende arenaer der ingen barn og unge skal utsettes for mobbing eller krenkende ord og handlinger, verken fra andre barn og unge, voksne eller lærere. Alle ansatte i Brinken barnehage jobber i forhold til Bergen kommune sine verdier og mål, deriblant gjennomføring av og arbeid med ICDP - International Child Development Programme. I Brinken barnehage har vi to sertifiserte veiledere og noen av personalet har fått grunnopplæring.

ICDP er bygget på internasjonal forskning om læringsutbytte som vektlegger modellering, egen aktivitet og mest mulig spesifikk evaluering og tilbakemelding (Hattie, 2013, Blossing et.al., 2014). **Det er syv prinsippene for sensitivisering i ICDP**

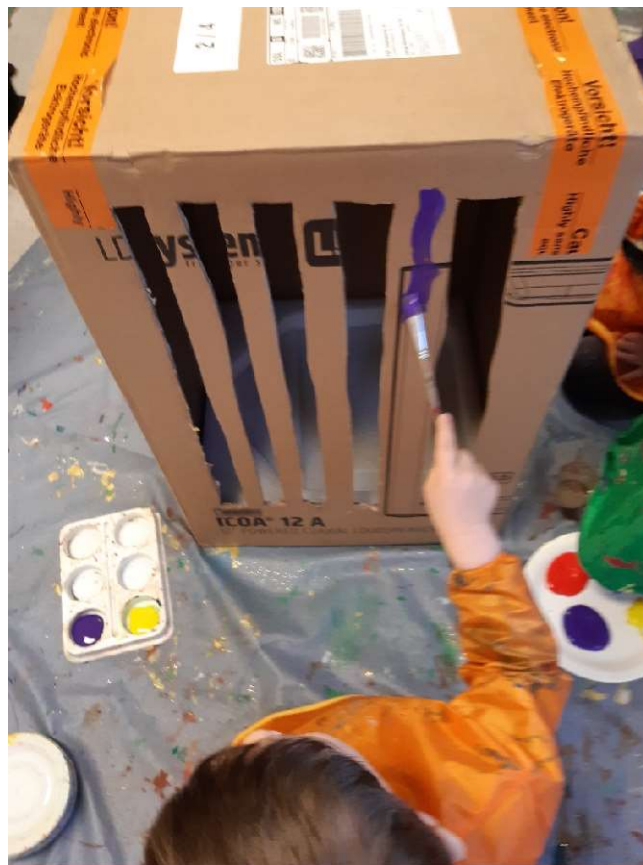
1. Etablere et nært og tillitsfullt forhold til omsorgsgiver
2. Fremme en positiv og utviklingsfremmende oppfatning av barnet
3. Påpeke og bekrefte det positive som omsorgsgiver allerede gjør.
4. Sette ord på hva som er godt samspill
5. Aktivere omsorgsgiver med utgangspunkt i oppfatningen av barnet og åtte tema for godt samspill
6. Dele erfaring i gruppen
7. Bruke en personlig og innlevende formidlingsform

2.1 Tilknytning

Alle barn i barnehagen har behov og rett til trygghet, omsorg, nærhet og kjærlighet. Disse faktorer er et viktig fundament for barns videre utvikling, både i et psykologisk, utviklingsmessig og læringsperspektiv. Omsorg bidrar til barns trygghet, trivsel og utvikling av empati og menneskekjærlighet. I barnehagen skal barna oppleve å bli sett, hørt og forstått og møtt med respekt. Barna utvikler kompetanse på omsorg og skal oppleve at de kan gi seg selv og andre omsorg. Personalet i barnehagen skal være gode rollemodeller som hjelper barn til å sette ord på følelser og tanker som kan stimulere barns selvstøtte og hjelpe dem til å håndtere vanskelige opplevelser. En viktig forutsetning for en god tilknytning, er gjennom å skape gode relasjoner med barn og foreldre. Dette er noe vi arbeider med hver dag. Særlig har vi fokus på en god dialog ved hente - og bringe situasjon.

Gjennom observasjon og refleksjon skaper vi oss en god tilnærming til barna og gir tilpasset omsorg til enkeltbarn og barnegruppen. Personalet skal ta del i og være aktive i barnas lek. Personalet møter barnas forskjellige behov og setter positive grenser. Positiv og tydelig grensesetting er viktig i grunnlaget for en trygg barndom.

Tilvenningsperioden for nye barn er viktig at vi gjennomfører på en måte som skaper trygghet. Både barnet og foreldrene skal bli trygge på at barnet går til en god hverdag. Kort tid etter oppstart gjennomfører vi en startsamtale som skal evaluere den første tiden i barnehagen, samt styrke vår evne til å tilpasse oss barnet behov på en god måte.

2.2 Lek

Lek er en av de viktigste elementene i barnas liv. Leken har egenverdi og er en læringsarena for barna. Det er i leken barna lærer i samspill med andre barn og med voksne. Gjennom leken former barna sin oppfatning av verden og av seg selv. Ved å leke øver barna opp sin evne til å fremme egne behov og ta hensyn til andre og leken er grunnlaget for læring av sosial kompetanse. Barn leker på ulike måter på bakgrunn av alder og forutsetninger. For de minste barna er det bevegelse og sansing som er fremtredende. Vi ønsker å gi rom og tid for barna til å kunne være i leken. For barnet kan leken være mål i seg selv.

Observasjon og refleksjon rundt barnas lek skal være med å gi en økt forståelse av barnas utbytte i leken. Personalet har også en viktig funksjon i forhold til å støtte barna i leken for å bidra til progresjon og utbytte. Det er også viktig å sikre at leken fremmer verdier som inkludering og samhold.

2.3 Læring

Vi har et helhetlig læringssyn der utgangspunktet er at barn er kompetente og lærer gjennom alt de opplever. Barn lærer i samspill med andre mennesker og med miljøet rundt seg og de søker mening i alt de gjør. Når barnet føler seg trygt og godt ivaretatt, først da kan barnet ta til seg ny informasjon som læring, mestring og vennskap. For oss henger lek og læring sammen. Lek er barnehagens sentrale arbeidsmetode. Når vi lærer, foregår det en endring i oss, vi oppdager nye sammenhenger og får en ny forståelse.

Personalet skal anerkjenne og stimulere barnas undring, nysgjerrighet, vitebegjær og kreativitet. Personalet skal støtte barn gjennom utfordrende læringsprosesser. Dette kjennetegnes gjennom at barn og voksne søker informasjon og læring. De voksne reflektere sammen med barna og deltar aktivt i barnas søken etter mening. Barn og voksne våger å prøve og feile sammen.

2.4 Barns medvirkning

Barnas rett til medvirkning er nedfelt som en rettighet i grunnloven, barnehageloven og FN's barnekonvensjon. Barns medvirkning innebærer at barna har rett til å påvirke sin egen barnehagedag.

Barna skal ha innflytelse på eget liv. Barn skal ha medvirkning i sin egen hverdag, noe som forutsetter at ikke alt er planlagt og bestemt av de voksne i barnehagen. Barnet skal gjennom egne interesser og kunnskaper virke med, og ha innflytelse på arbeidet i barnehagen. Barns medvirkning handler også om at de voksne tolker barnas uttrykk og legger opp hverdagen etter det de tolker som barnas behov. Barns medvirkning er like viktig for de som ikke kan uttrykke seg verbalt, og de voksne må derfor være gode på å «høre» alle.

Barnestemmen skal være det som danner grunnlaget for vår virksomhet. Dette betyr at de voksne som jobber her tar del i barnas daglige liv, de støtter dem i deres utforskning og de planlegger ut i fra barnas interesser og behov. Barna har rett til å påvirke hvordan hverdagen deres skal se ut og barnehagen må være bevisst på å tolke barnas ulike uttrykk og tilrettelegge ut i fra barnas alder, behov og individuelle forutsetninger. Også de minste barna

som ikke uttrykker seg verbalt har rett til å gi uttrykk for sine synspunkter. Barnehagen må også for dem planlegge ut i fra de samme kriteriene for å sikre at også deres «stemmer» får en respons som er tilpasset dem.

2.5 Vennskap og felleskap

Sosial kompetanse har en stor betydning for å fungere godt sammen med andre. Gjennom dette skapes grunnlaget for demokratisk kompetanse som handler om å se en ting fra flere synspunkter, å uttrykke sin egen mening og kunne reflektere over egne og andres følelser og opplevelser. Barna skal oppleve at det er mange måter å tenke, handle og leve på.

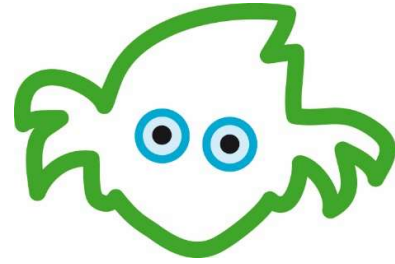
Personalet skal anerkjenne, stimulere og legge til rette for vennskap. Personalet skal sørge for at barna ikke utvikler uhensiktsmessige handlingsmønstre som kan påvirke dem selv eller andre. Gode holdninger er viktig for at barna skal oppleve et felleskap preget av inkludering og respekt.

2.6 Mangfold

Barnehagen skal møte mangfold som en ressurs. Barna skal møte et inkluderende miljø der det er plass til alle uavhengig av alder, kjønn, nasjonalitet, interesser, språk, funksjonshemming og seksuell legning. Nær samhandling og kommunikasjon med barnas hjem er viktig for å få informasjon om hvordan barn og foreldre har det både hjemme og i barnehagen. Vi skal respektere og inkludere mangfoldet. For å gjøre dette kreves det at vi møter dagens mangfold med åpenhet og toleranse, vi snakker og undrer oss sammen med barna om mangfoldet i Brinken barnehage og i verden. Vi ønsker at alle barn skal få en positiv bekreftelse på seg selv. Den du er og det du bringer med deg inn i barnehagen er verdifullt og vi trenger alle i vårt fellesskap.

Barnehagen skal fremme verdier som åpenhet, inkludering og aksept.

3.0 Barnehagens tema/prosjekt

Gjennom å fordype seg i ett tema gjennom året får vi mulighet til å utforske temaet sammen med barna. Temaet skal være åpent nok til at vi kan tilpasse det barnas behov og samtidig gi oss et felles fokus.

Årets tema er *ut på reise*.

Ut på reise er et tema som vi kan gjenkjenne i barnas lek, i litteratur og i sanger. Vi vil at begrepet "reise" skal reflektere barnas hverdag, ferier og fantasi. Vi kan f.eks reise i tid, til ulike verdensdeler, til verdensrommet og med ulike kjøretøy. Vi ønsker at barnas medvirkning skal være i fokus, og hver avdeling skal finne "sin reise". Reise er et bredt begrep som gir mange muligheter – og gjennom temaarbeidet kan barn og voksne få felles referansepunkter i leken. Gjennom rolleleken lærer barn sosial kompetanse, og rolleleken kan i seg selv bli sett på som en metode for å styrke vennskap, relasjoner og barnets "selv". Personalet skal tilrettelegge for god lek ved å lage kreative og inspirerende lekemiljøer, og være tilstedeværende og engasjerte voksne som deltar eller gir anslag i leken.

3.1 Fagområder

3.1.1 Språk som basiskompetanse

Språklig kompetanse har betydning for barns identitetsutvikling og for barns evne til å forstå og kommunisere, filosofere og fabulere, samhandle og bygge relasjoner.

Vi voksne skal bidra til at barna blir hørt, lærer å lytte og å gi respons i gjensidig samhandling med andre barna og voksne. Vi skal støtte barna i å bruke sitt språk til å uttrykke følelser, ønsker, løse konflikter og til å skape positive relasjoner i lek og annet samvær.

Godt språkmiljø innebærer at det finnes og gis rom for mange former for kommunikasjon gjennom fysiske, estetiske og verbale uttrykk. Språkstimulering foregår i alle sammenhenger, gjennom hele dagen, og utvikles i samspill med andre. Årets fokusområde vil være å øke bruken av billedstøtte og tegn til tale.

Ved å støtte barns uttrykksmåte, og gi de flere kommunikasjonsformer vil barn i større grad kunne gi uttrykk for sine meninger og behov, og dermed få større påvirkningskraft på barnehagehverdagen sin. Bilde støtte og tegn til tale kan være med på å gjøre dagene mer forutsigbare fordi tegn og bilder presenteres som et tillegg til det verbale.

3.1.2 Matematisk kompetanse

Fra barna blir født utvikler de et forhold til antall, rom og form. Barnehagen er en arena for utforskning og utvikling av barnas kompetanse innenfor disse områdene. Daglig møter de begreper som handler om rom og plassering, antall og form, enten det er gjennom

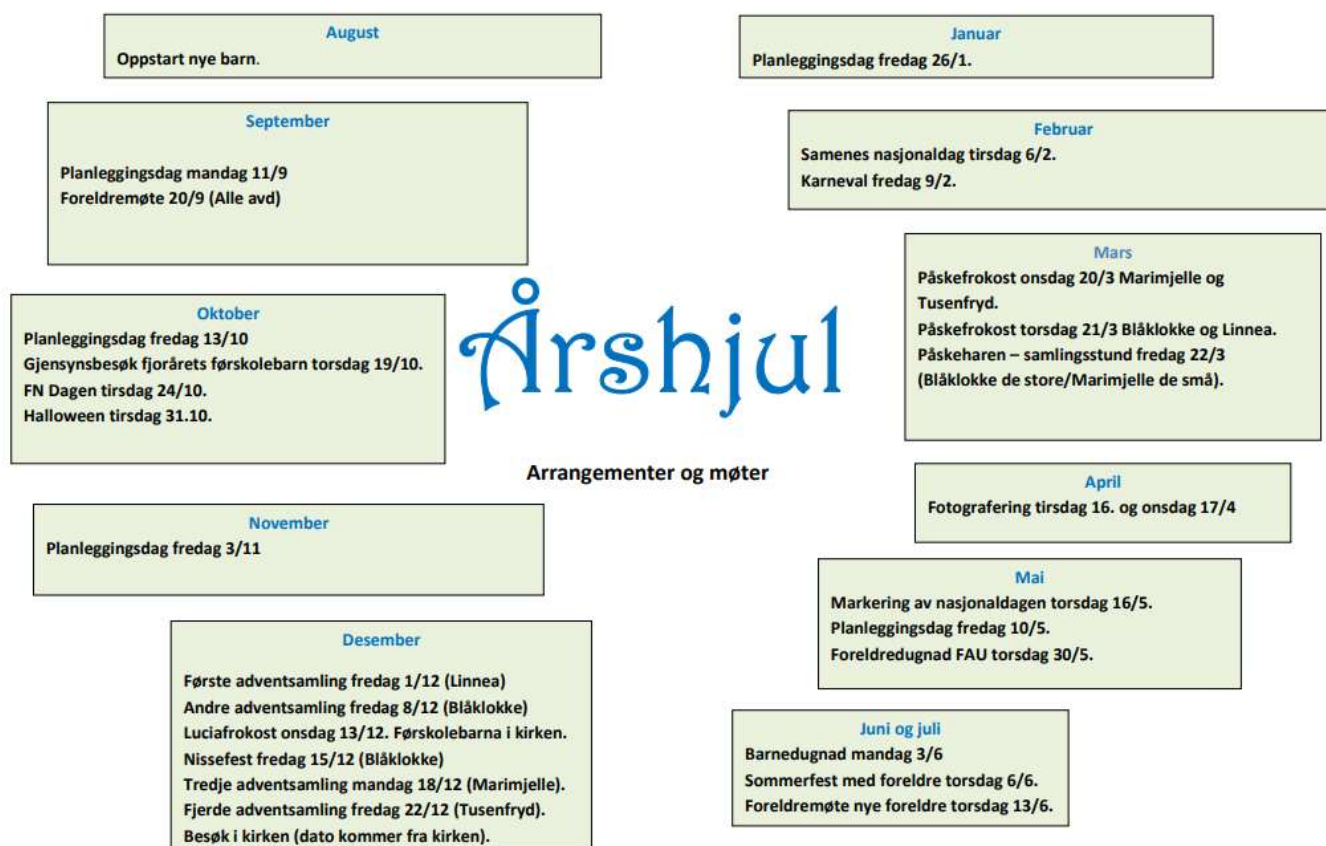

hverdagsaktiviteter i garderoben, ved bordet eller i leken. Innenfor fagområdet «Antall, rom og form» er det et mål for oss å tilby barna et variert lekemiljø som utfordrer og utvikler den matematiske kompetansen, samtidig som personalet skal benytte de daglige rutinene og aktivitetene til lek og samtaler som stimulerer begrepsbruk, undring og utforsking.

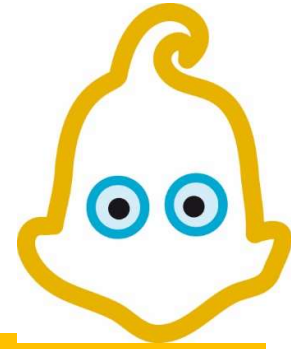
3.2 Digitale verktøy

Brinken barnehage skal være en barnehage som har et oppdatert og fornuftig forhold til digitale verktøy. Barnehagen var en av de første barnehagene som tok i bruk Vigilo kommunikasjon som kommunikasjonsplattform mellom barnehage og hjem. Vigilo er også et godt planleggingsverktøy og kan være med å dokumentere praksis på en god måte både for barn og foreldre. Arbeid på nettbrett og pc sammen med barn i form av apper og programmer tilpasset barn og med en pedagogisk verdi er også noe vi tar med oss inn i arbeidet med barna.

3.3 Årshjul

4.0 Barnehagen som lærende organisasjon

4.1 Barnehagens utviklingsarbeid

Gjennom refleksjon rundt praksis ønsker vi å utvikle oss videre. Utviklingsområdene de siste årene har kretset rundt temaer som trygghet, god relasjonskompetanse. Dette tar vi med oss videre inn i barnehageåret 2023/24. Å skape en god relasjon handler ikke om at den voksen alltid skal imøtekomme barnets ønsker. Barnet skal imidlertid føle at det blir sett og tatt på alvor i enhver situasjon, også der hvor den voksen må ta en beslutning som går på tvers av det barnet ønsker å oppnå. Det viktige er den følelsen barnet sitter igjen med av å være et respektert og akseptert individ.

Rammeplanen beskriver hvor viktig de voksnes holdninger er for barnets personlige utvikling: *«Hvordan barn opplever møte med andre vil påvirke barns oppfatninger av seg selv. Personalet må møte barn på en måte som formidler respekt og aksept, tillit og tiltro.»*

Fra årsplanen: «Barnestemmen handler om så mye mer enn bare det barna sier. Som voksne må vi være gode på å forstå barna, deres behov og deres fokus. Barna skal være med å påvirke sin egen hverdag, de skal ha en reell medvirkning på hvordan vi jobber i barnehagen. I Brinken barnehage ønsker vi å ha et ekstra fokus på dette arbeidet.» Gjennom årets kvalitetsoppfølging ønsker vi å skape grunnlaget for et utviklingsarbeid knyttet til relasjon med barn. Er vi bevisst på hvordan vi kommuniserer med barna? Er vi bevisst på hvordan vi snakker om barn? Er barnas perspektiv ivaretatt i våre planer og i vår virksomhet?

Barnestemmen

Barnestemmen handler om så mye mer enn bare det barna sier. Som voksne må vi være gode på å forstå barna, deres behov og deres fokus. Barna skal være med å påvirke sin egen hverdag, de skal ha en reell medvirkning på hvordan vi jobber i barnehagen. I Brinken barnehage ønsker vi å ha et ekstra fokus på dette arbeidet. Vi har barn med ulike behov, og et stort mangfold som gjør at vi må være i stand til å tolke mange ulike barneperspektiver. Videre sier artikkel 12 i FNs barnekonvensjon at «Alle barn har rett til å si sin mening, og deres meninger skal bli tatt på alvor». I praksis betyr dette at barna skal ha medvirkning på barnehagens planer og gjennomføring. Videre skal personalet tolke barnas verbale og non-verbale uttrykk, samt gjennom observasjon være i stand til å reflektere rundt det som uttrykkes. Gjennom observasjon tolker de voksne barnas intensjoner og forutsetninger og tar valg basert på dette. Dette krever fleksibilitet fra de ansatte, men også at man som voksne evner å være empatiske. Når vi ønsker å trekke frem dette som et fokusområde er det fordi dette er et tema som krever mye av oss som voksne.

Barns tenkning

Gjennom utviklingsarbeidet skal vi lære å anerkjenne barn som grunnleggende nysgjerrige. Barnas undring skal bli møtt av voksne som er deltakende, som hjelper dem videre til å skape mening og gjennom dette styrke barnas evne til tenkning. Barn filosoferer rundt det aller meste på sin egen måte. Å være tilstede i prosessen mot det å finne svar på små og store spørsmål er viktigere enn å nødvendigvis kunne sette to streker under svaret. Å ta seg tid til å filosofere sammen barna er viktig for deres evne til å utvikle sin egen tenkning.

Voksne som er aktive i barnas lek

Barna skal oppleve de voksne i barnehagen som deltakere i sin lek. Vi ønsker å fokusere viktigheten av deltakende voksne som bidrar til å gi leken energi og innhold, og som gjennom dette tilfører glede og begeistring til barnas lek. Å involvere seg i leken som voksen skal tilføre leken noe. Den voksne skal se helheten i situasjonen, inkludere de som blir ekskludert, og sørge for at ingen faller utenom. Det er derfor viktig at den ansatte ikke bare har en kompetanse innen barns lek, men at den også evner å se hvilke utfordringer som påvirker leken. Barns meningsskaping oppstår i lekbetont virksomhet, og i denne meningsskapingen skal vi som voksne i Brinken barnehage være aktive deltakere. Lekens store egenverdi gjør at den aldri må prioriteres bort.

Arbeidsmetoder

For å sikre at vi når målene våre i utviklingsarbeidet er det viktig at vi evaluerer det vi gjør. Vi har gjennom vårt arbeid med utvikling valgt å gjennomføre observasjoner på tvers av avdelingene. Vi bruker mye kollegaveiledning, praksisfortellinger og refleksjonsoppgaver i grupper for å lære av hverandre. Dette arbeidet gir oss kunnskap om og bevissthet rundt barnas utbytte, at vi klarer å påvirke barnas tenkning og at vi sikrer at barnestemmen blir hørt. Gjennom brukerundersøkelser får foreldrene en anledning til å komme med sine tilbakemeldinger. Viktigst av alt er de daglige tilbakemeldingene vi får. Terskelen er lav for å komme med tilbakemeldinger på det vi gjør.

Del 2 FELLES DEL

I. Barnesyn og læringssyn

Barnet ses som subjekt, som aktivt deltakende i egen utviklings- og læringsprosess. Barnet opplever og erfarer sin verden innenfra, gjennom sin kropp, sine følelser og sitt sinn. Barnets iboende nysgjerrighet er en drivkraft i søken etter ny kunnskap. Utviklingen av en god selvfølelse avhenger av at barnet møter tilstedeværende, støttende voksne som forstår barnets intensjon. De voksne i barnehagen skal møte barnet som individ, ha respekt for barnets opplevelsesverden, bidra til at barna i fellesskap med andre utvikler et positivt forhold til seg selv og tro på egne evner. Vi skal møte dem med empati, slik at de selv utvikler sine egne empatiske evner. Ifølge rammeplanen skal barnehagens innhold bygge på et helhetlig læringssyn, der omsorg, lek og læring ses i sammenheng, og læringsmiljøet skal tilpasses hvert enkelt barn, uansett alder og forutsetninger. Gjennom tilrettelegging av leke- og læringsmiljøet og deltakelse i barns aktiviteter skal personalet sikre at rammeplanens målsettinger blir ivaretatt. Lærelyst og læringspotensial møtes, ivaretas og utfordres i et miljø preget av trygghet og inkludering. Barnehagen skal bidra til læringsfellesskap der barna får bidra i egen og andres læring. Kontekst, samhandling og meningskaping er derfor sentralt når det kommer til læring. Læring ses på som en sosial og aktiv prosess, og personalets evne til å møte barna der de er har avgjørende betydning. De voksne skal være aktive bidragsyttere barnets søken etter ny læring, skal ta del i barnets lek og være en trygg faktor i barnas evne til å skape gode relasjoner og vennskap.

II. Pedagogisk relasjonskompetanse

Pedagogisk relasjonskompetanse kan forstås som personalets evne til å se, forstå og justere seg til hvert enkelt barn, uten å gi opp sitt eget perspektiv, lederskap og integritet. Personalet skal møte barna med anerkjennelse, samt evne å se barnas fokus. Barnas opplevelser skal tilføres mening, og det skal settes positive og tydelige grenser når noe ikke er akseptabelt. Pedagogisk relasjonskompetanse handler også om at det er den voksne som alltid har ansvar for relasjonens kvalitet i samspill med barn. Ansattes møte med enkeltbarn og barnegruppe er den viktigste byggesteinen i et bærekraftig godt psykososialt barnehagemiljø. Barn som blir tatt på alvor og blir lyttet til motiveres for læring og utvikler tillit til seg selv og andre. Personalets refleksjonsevne og fagpersonlige kompetanse er også en grunnleggende forutsetning for barns utvikling og læring. Det stilles krav til profesjonsbevissthet og profesjonsetikk. Personalet skal se barnet og møte det med en varm og inkluderende holdning som til enhver tid er til det beste for barnet og for barnegruppen. Gjennom arbeid med pedagogisk relasjonskompetanse skal barnehagen bidra til at barna:

- opplever tilknytning til stabile, tilstedeværende voksne
- opplever at de blir sett, hørt og tatt på alvor
- opplever at de er inkludert og en del av et godt psykososialt fellesskap
- får uttrykke seg og får innflytelse på alle sider ved sitt liv i barnehagen

For å arbeide mot disse målene må personalet:

- systematisk reflektere over hvordan barnehagens barnesyn og lærings syn kommer til uttrykk i møte med barn og foreldre
- samhandle med foreldre og legge til rette for involvering i å utvikle et godt psykososialt miljø.
- utvikle sin kompetanse i å møte kulturelt mangfold på en inkluderende måte
- videreutvikle sin relasjonskompetanse gjennom sensitiviseringsprogram som ICDP/Samspillsmetoden Dialog
- bygge sin virksomhet på prinsippet om likestilling. mellom kjønnene, og aktivt arbeide for å rekruttere og beholde menn i barnehagen

Pedagogisk relasjonskompetanse er en forutsetning for å skape gode grunnlag for livslang læring i det 21. århundre, og barnehagen skal ha høy kvalitet på arbeidet med dette området.

III. Danning gjennom omsorg, lek og læring

Begrepet danning omfatter alle møter, opplevelser og erfaringer vi gjør gjennom hele livet som påvirker og danner oss som mennesker. Barna skal være aktive aktører i egne dannelsingsprosesser. Gjennom dette dannelsingsperspektivet vil vi beskrive hvordan barnehagen ser på omsorg, lek og læring for livsmestring i det 21. århundre. Rammeplanen sier; «Personalet skal arbeide for et miljø som ikke bare gjør barna til mottakere av omsorg, men som også verdsetter barnas egne omsorgshandlinger». Med dette forstår vi vårt ansvar som rollemodeller i barnehagen. Omsorg er å ville hverandre vel, omsorg kan være blikkontakt, nærhet, tilknytning, men også at vi voksne er lydhøre for barnas uttrykk og imøtekommer dem med sensitivitet. Omsorg kan være nødvendig grensesetting og veiledning der vi voksne erkjenner vårt ansvar med å være større, sterkere, klokere og god for at barna får utvikle tillit til seg selv og andre. «Leken er barnets naturlige uttrykksform og for barnet er leken et mål i seg selv. Barnet opplever ikke noen forskjell på lek og læring i sitt perspektiv. De lærer av alle sine erfaringer, og det er barnehagens oppgave å tilby et rikt og variert leke- og læringsmiljø som ivaretar rammeplanens mandat.» (SFK-LOL 2018-2021). Med dette forstår vi vårt ansvar som bevisste voksne. Vi skal både tilrettelegge og gripe situasjoner der barna kan utfordres for å tillære seg holdninger, ferdigheter og kunnskap som styrker deres danning og utvikling.

«Læringskurven er brattest i barnets første leveår. Barnet lærer seg språk, de møter ulike mennesker, kulturer, normer, omgivelser og utfordringer. Alt barnet opplever bidrar til barnets dannelsingsprosesser og utvikling av grunnleggende kompetanse på ulike områder.» (SFK-LOL 2018-2021). Med dette forstår vi at våre egne holdninger, ferdigheter og kunnskap er avgjørende for barnas utbytte av leke -og lærings situasjoner hos oss. Kvaliteten på vår tilnærming til barna påvirker både danning, omsorg, lek og læring. Vi må være i utvikling for å møte barna der de er individuelt, sosialt og i et samfunnsmessig perspektiv.

IV. Progresjon i barnehagens pedagogiske innhold

Progresjon i barnehagen innebærer at alle barn skal utvikle seg, lære nye ting og oppleve fremgang gjennom stadig nye opplevelser og erfaringer.

Progresjon i barnehagens innhold må ses i sammenheng med både barnas og barnegruppens progresjon. Dette er en kompleks prosess som handler om barns utvikling generelt og om barns utvikling i lek og i læringsprosesser.

For å få til dette skal personalet legge til rette for progresjon gjennom valg av pedagogisk innhold, arbeidsmåter, leker og materiell og utforming av fysisk miljø. Barn skal få utfordringer tilpasset sine erfaringer, interesser, kunnskaper og ferdigheter, samtidig som det skal tas hensyn til at hvert barn er unikt og utvikler seg ulikt og i forskjellig tempo.

Barna lærer best når det er balanse mellom de ferdigheter de innehar og de utfordringer de blir stilt overfor. Vi kan dele dette opp i to måter å se progresjon på i barnehagen:

- Planer for hele barnegruppen
  - Barnehagens innhold (tema, alder, aktiviteter)
  - Organisering av materiale og utstyr i barnehagen må tilrettelegges slik at barna har muligheten til utvidelse av sine aktiviteter.
  - Progresjon i det pedagogiske arbeidet for barnegruppen må fremkomme i planer.
- Tilrettelegge progresjon for det enkelte barn
  - Styrker som barnet kan bygge på og områder barnet trenger støtte på
  - Oppdage, følge opp og utvide det barna allerede er opptatt av
  - Tilpasset det enkelte barn - bidra til at barna får mestringsopplevelser og samtidig har noe å strekke seg etter

For å tilrettelegge for progresjon i barnehagens innhold må personalet både ha kunnskap innen de ulike tema og fagområdene i rammeplanen, og de må ha kompetanse om barns lærings- og utviklingsprosesser.

I arbeidet med fagområdene skal personalet oppdage, følge opp og utvide det barna allerede er opptatt av. De skal planlegge og tilrettelegge for alle barn og bidra til at barna får mestringsopplevelser, samtidig som de har noe å strekke seg etter.

Videre skal de legge til rette for fordypning, gjenkjennelse og gjentakelse. De skal introdusere nye perspektiver og tilrettelegge for nye opplevelser og erfaringer, og sørge for progresjon gjennom bevisst bruk av materiell, bøker, leker, verktøy og utstyr, og gjøre disse tilgjengelig for barna.

Det å kunne stille nye og relevante spørsmål og kunne reflektere over disse er avgjørende forutsetning for livslang læring i det 21. århundre.

V. Overganger

a. Tilvenning i barnehagen

Å begynne i barnehagen er en stor omveltning i små barns liv. Tilretteleggingen og kvaliteten på barns overgang til barnehagen er avgjørende for barns trivsel og trygghet og for et godt og gjensidig samarbeid med foreldre. I Brinken barnehage har alle barn en primærkontakt som møter barnet og familien for å skape trygghet og en god overgang til barnehagen. I tilvenningsperioden skal primærkontakten i barnehagen fungere som en «trygg base» for utforskning og «sikker havn» for trøst og oppmuntring sammen med barnets tilstedeværende foresatte. Trygg tilknytning er en forutsetning for nysgjerrighet og utforskertrang hos barnet. Barna får individuell tilvenning, det betyr at lengden på tilvenningen kan variere fra barn til barn. Noen barn er tidlig klare for å være alene i barnehagen, andre barn trenger mer tid på seg.

Barnehagen har fleksible rutiner som tilpasses den enkelte families behov. Dette sikrer barn en god og trygg overgang fra hjem til barnehage.

Vi har også:

- Besøksdag for nye barn og foreldre.
- Foreldremøte for nye foreldre hvor dere får møte styrer og pedagogiske ledere, og der dere får innblikk i barnehagehverdagen og omvisning i barnehagen.
- Oppstartsamtale. Samtalen gjennomføres før eller rett etter at barnet har begynt hos oss. Vårt ønske er å ta vare på barnet på best mulig måte, forstå det og bidra til trivsel, trygghet og utvikling. Derfor ønsker vi informasjon om barnet og familien som kan bidra til dette.
- Velkommen til barnehagen-skriv.

b. Overganger og sammenheng innad i barnehagen

Brinken barnehage er en fireavdelings barnehage hvor alle avdelingene er søskengrupper med barn fra 1-6 år. Barna går på sammen avdeling helt til de begynner på skolen, og vi har vennegrupper på tvers av avdelingene for felles aktiviteter og turer. Vennegruppene settes gjerne sammen av barn på samme alder. Det siste året i barnehagen samles de eldste barna en dag i uken på førskolegruppe. Vennskap oppstår på tvers av avdelinger, barnegrupper og alder og vi har en åpen løsning hvor barn besøker og leker med barn på andre avdelinger, og vi oppfordrer og tilrettelegger også for dette.

c. Samarbeid og sammenheng med skolen

Barnehagen er en del av barnets helhetlige læringsløp. Det barnet har av erfaringer, kunnskap og verdi fra barnehagen skal oppleves som verdifullt i møte med skolen. Barnehagen, SFO og skolen skal kjenne til hverandres faglige vurderinger, arbeidsmåter og kulturer. Sammen skal vi legge til rette for at barn skal oppleve trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd samt forebygge krenkelser og mobbing.

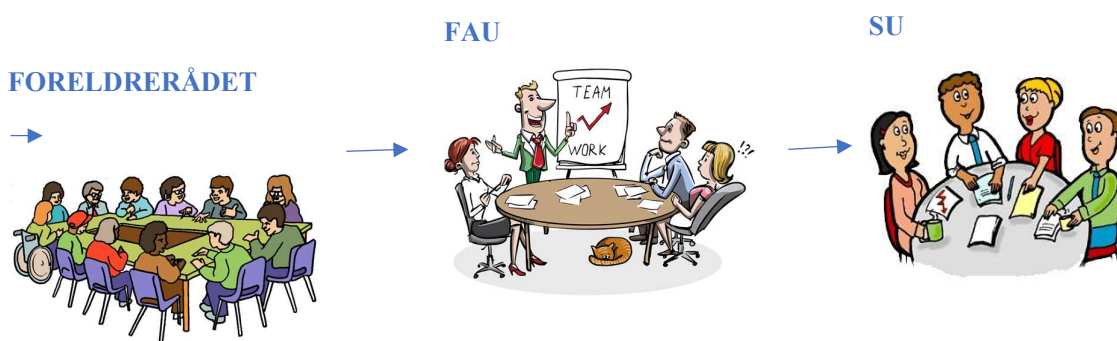
Vi har:

- Overordnet plan for sammenheng mellom barnehage og skole
- Plan for samarbeid med nærskolen Varden
- Førskolebarna skal bli kjent med Varden skole gjennom besøk.

VI. Foreldremedvirkning

Den viktigste foreldremedvirkningen er de daglige møtene i hente- og bringesituasjoner. Her får foreldrene informasjon om hvordan dagen har forløpt, og tillit og god relasjon mellom foreldre og personalet bygges. Det er barnehagens sitt ansvar å legge til rette for at det blir en god dialog. Vi skal bygge tillit med foreldrene på alle nivå, og sikre at foreldre får medvirke i utviklingen.

Foreldre kan medvirke gjennom barnehagens foreldreråd, som består av alle foreldrene. Dette danner igjen foreldreutvalget, FAU, som igjen velger sine representanter til samarbeidsutvalget (SU).

Foreldremedvirkning innebærer at foreldre tar del i barnehagens virksomhet, uttrykker egne tanker og meninger og er med på å utforme tilbudet som barnet gis i barnehagen. Hvor aktiv deltakelsen blir, er naturlig nok avhengig av den enkeltes kapasitet og mulighet.

XVI. Bærekraftig utvikling

Bærekraft betyr i praksis at vi skal levere langsiktig verdiskapning til fremtiden, og få dekket våre grunnleggende behov uten å ødelegge fremtidige generasjoners mulighet til å dekke sine. For å få dette til må vi legge til rette for at barna klarer å ta vare på naturen, hverandre og ikke minst seg selv.

Vi ønsker å være åpen om hvordan vi påvirker verden rundt oss, og arbeider for å legge til rette for å inkludere barna i dette slik at vi sammen kan nå målene vi setter oss. Barnehagen skal arbeide for å fremme en praksis hvor holdninger og verdier for et mer bærekraftig samfunn står sentralt i vårt arbeid.

Rammeplanen sier at gjennom arbeid med kropp, bevegelse, mat og helse skal barnehagen bidra til at barna får innsikt i matens opprinnelse, produksjon av matvarer og veien fra mat til måltid. Den sier også at det handler om å tenke og handle lokalt, nasjonalt og globalt. Barnehagen skal bidra til at barna kan forstå at dagens handlinger har konsekvenser for fremtiden.

Barnehagen skal legge grunnlag for barnas evne til å tenke kritisk, handle etisk og vise solidaritet. Barna skal gjøre erfaringer med å gi omsorg og ta vare på omgivelsene og naturen. For samiske barn betyr dette å leve i samklang med, nyttiggjøre seg av og høste av naturen.

Barnehagen skal legge til rette for at barna blir kjent med naturens mangfold og få oppleve tilhørighet til naturen. Barna skal gjøre seg erfaringer med å gi omsorg og ta vare på omgivelsene og naturen. Når barna får gode naturopplevelser og blir kjent med naturens mangfold starter dannelsen av et miljøbevisst menneske. Videre ønsker vi å formidle bærekraftige verdier, og ha fokus på gjenbruk.

Ved å tenke «Kan det brukes en gang til?» ønsker vi å gi barna holdninger som motvirker «bruk og kast samfunnet».

Vi ønsker å legge til rette for at barna forstår nytten av å rydde etter seg på tur, ved å la barna lære at det vi tar med oss på tur, tar vi også med oss hjem igjen.

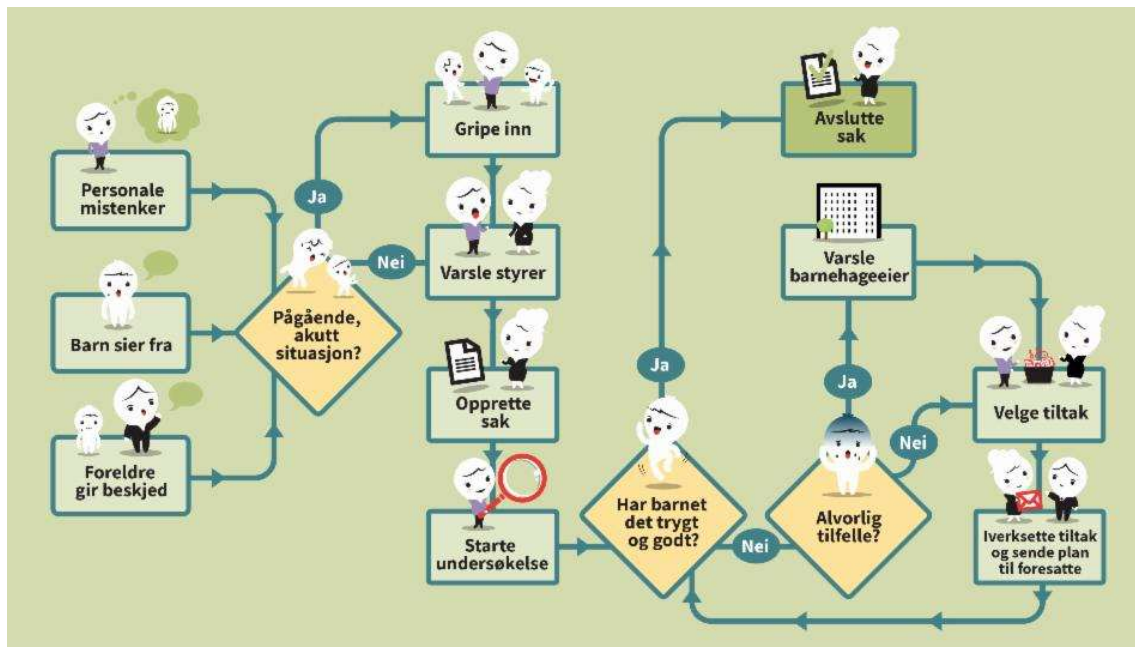

XVII. Skyfritt – plan for inkluderende oppvekstmiljø

[SKYFRITT - Plan for inkluderende oppvekstmiljø for barn og unge i Bergen.](#) er Bergen kommunes plan for å styrke innsatsen for å forbygge, avdekke og håndtere mobbing i barnehage, skole og på fritidsfeltet. Planen tydeliggjør barnehagens ansvar for å skape et godt barnehagemiljø, ved å blant annet følge med på hvordan hvert enkelt barn har det, ved å handle ved uønskede hendelser og ved å legge til rette for et inkluderende fellesskap i et godt psykososialt miljø for alle barna.

Ved å være aktivt til stede og lydhør overfor barnets ytringer, samt ved å legge til rette for samtaler med barnet om barnehagehverdagen, dannes gode grunnlag for at barnets selv skal få påvirke barnehagens innhold og praksis. Barnehagen vil ivareta barnets rett til medvirkning ved å la barnestemmen komme til i barnehagens møtefora – også på systemnivå.

Foreldrene er barnehagens viktigste samarbeidspart i arbeidet med et inkluderende fellesskap. Det er barnehagepersonalet som er den profesjonelle parten i dette samarbeidet. Barnehagen har derfor ansvar for at det foreligger strategier og rutiner for å engasjere og involvere alle foreldre i arbeidet med det psykososiale miljøet i barnehagen. At arbeid med det psykososiale miljøet er årlig tema i foreldresamtaler, på foreldremøter og i SU ved oppstart av hvert barnehageår, vil bidra til inkludering og deltakelse for foreldre.

Barnehagen skal være et trygt sted å være for alle. Barnehagen skal fremme respekt for menneskeverdet, og barna skal få oppleve at det finnes flere måter å tenke, handle og leve på. Grunnlaget for livsmestring; barns trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd legges i barnehagen. Vi er opptatt av at alle barn skal oppleve forutsigbarhet, stabilitet og trygghet i møte med sensitive, varme og inkluderende voksne.

Personalet skal legge til rette og støtte barna slik at de kan etablere vennskap og lære å løse konflikter på en god måte. De ansatte skal møte barna med respekt og anerkjenne barnets opplevelser og følelser. Et aktivt og støttende personale, som er til stede i barns relasjoner og samhandlinger, bidrar til å forebygge diskriminering og mobbing og hindrer at uheldige handlingsmønstre får utvikle seg. For å forebygge mobbing må personalet være gode rollemodeller som fremsnakker og inkluderer alle rundt seg.

«I barnehagen kan mobbing forstås som at barn utsettes for negative hendelser fra andre (barn eller voksne) i lek og samspill, der de opplever å ikke være en betydningsfull person for fellesskapet.»
(Lund og Helgeland, 2016)

Foreldresamarbeid er en viktig del av arbeidet med et godt psykososialt barnehagemiljø. Barnehagen har ansvar for å tilrettelegge for en samarbeidsform og et innhold som fremmer trivsel og positive relasjoner og som fremmer hensynet til både enkeltbarn og barnegruppene som helhet. Personalet og foreldre har et felles ansvar for at mobbing ikke får utvikle seg i barneårene.

Tiltak må rettes både mot enkeltindivider, grupper og hele miljøet, mot barna som blir mobbet/utestengt, og mot de som mobber/utestenger. Voksne må sammen med foreldre sette klare og forståelige grenser for hvilke oppførsel som er akseptabel. Barn som opplever mobbing eller bidrar til dette skal ikke bli tillagt ansvaret alene. Det skal følges tett opp i tråd med barnehagens verdigrunnlag, formål og innhold.

Les mer om skyfritt på bergen kommune sine sider:

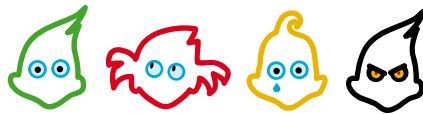
<https://www.bergen.kommune.no/politikere-utvalg/api/fil/1298542/SKYFRITT-inkluderende-oppvekstmiljo-for-barn-og-unge-i-Bergen>

XVIII. Barns seksuelle helse

Plan for seksuell helse, seksualopplysning og seksualitetsopplæring ble vedtatt av bystyret i april 2019, og er utarbeidet med formål om å sikre en helhetlig innsats for å styrke barn og unges seksuelle helse. Planen peker blant annet på barnehagen som en viktig arena for å sikre kunnskap og nødvendig kompetanse om kropp og seksualitet. Slik kan barnehagen styrke barnas begrepsapparat og danne grunnlag for positive holdninger knyttet til selvfølelse, identitet, egenverd, kropp, følelser og grenser. Videre skapes åpenhet og respekt for mangfold og variasjoner i familieformer og kjønnsuttrykk, noe som kan bidra til å forebygge fordommer og diskriminering.

Grunnlaget for god seksuell helse legges allerede tidlig i småbarnsalder. Bevissthet knyttet til barns seksuelle utvikling og kunnskap om hvordan denne kan komme til uttrykk i lek og atferd, er viktig for å kunne møte dette på en konstruktiv måte. Siden barnehagepersonale og foreldre har et felles ansvar for å ivareta barnets trivsel og utvikling, er det naturlig at barns seksuelle helse også er tema både i foreldresamtaler og på foreldremøter.

Brinken barnehage

Vardeveien 1

5141 Fyllingsdalen

E-post: brinken.barnehage@bergen.kommune.no

Telefon 53034150 / 40803384

Tusenfryd 40905976

Linnea 40905977

Blåklokke 40905978

Marimjelle 40905979

**BERGEN
KOMMUNE**